

priloge, imao sam utisak da oni, obraćajući se meni, u stvari polemišu sa nekom zamišljenom grupom koju ja tobože predstavljam. Govorim isključivo u svoje ime, pa bi bilo u redu da mi se sagovornici tako i obraćaju. Da biste bili glasnogovornik „našeg tabora“ ili „građanističke crkve“ – da ne pominjem „srednjovekovne sholastičare“ – morate za to biti izabrani, što pored ostalog znači da bi te grupe zaista morale i da postoje. Pošto ti uslovi nisu ispunjeni, imalo bi smisla da se tako više ne razgovara.

Neposredan povod za ovu moju reakciju je najnoviji tekst Ištvana Kaića „Naša mala građanistička crkva“. O tom tekstu govoricu u dve ravni. Prvo ću ponuditi komentar o stavovima koji se u tom tekstu zastupaju. Zatim ću pokušati da odgovorim na ono što prepoznajem kao direktno tumačenje i komentarisanje stavova za koje se ja zalažem. Tako ću nešto reći i o stavovima koje je izneo Milutinović, za koga mi se čini da sledi istu misaonu liniju koje se drži i Kaić.

Pišući o „građanističkoj crkvi“, Kaić ide tako daleko da tvrdi da se sve negativne reakcije na Vladu Srbije mogu svesti na to „da se ‘novima’ naprosto ne može verovati zbog njihove prošlosti i simbola koji nose“. Kaić tu prepoznaje delovanje „koncepta tradicionalnog neprijatelja“ koji čini neophodnim da se neka „vera“ u neki „simbol“ projektuje na političare čime se vrši „nekakvo pojednačavanje između naših i tzv. njihovih uverenja“. Drugim rečima, Kaić rezonuje da ima političkih naivaca koji prvo u nešto poveruju, onda izaberu simbol te svoje vere, pa taj simbol vežu za nekog političara i na kraju svoja uverenja poistovete sa uverenjima tog političara. Možda Kaić nije hteo baš to da kaže. Ako je hteo da kaže nešto drugo, morao je to bolje formulisati. Tek, mislim da je moje tumačenje njegovih reči najbolje koje se može izvesti. Najbolje po njihovog autora, razume se. Ali, i tako protumačene, one nemaju težinu. Ono što Kaić pripisuje sebi – smatrajući se pametnim jer se fokusira samo na rad i rezultate rada i jer se ne da zavesti simbolima – nije ništa drugo do običan zdrav razum kojim se, pretpostavljam, mnogi od nas svakodnevno služe. No, zdrava pamet kaže nam i da se rad odvija u nekom vremenu, i ako hoćemo da povežemo rad sa rezultatima, moramo da pamtimo, to jest da se sećamo odakle smo pošli i gde smo stigli. Na osnovu toga, pokušavamo da pretpostavimo i šta će dalje biti. Na svesti o prošlosti i na razumnom predviđanju trebalo bi da se temelji političko opredeljivanje.

No, šta god da izvedemo iz Kaićeve rečenice, kako god da razumemo političko opredeljivanje, i šta god da kažemo o istorijskim spekulacijama koje za tom rečenicom slede, ključni problem je u tome što je početni uvid pogrešan. Naprosto nije tačno da se sve negativne reakcije, koje je „lakmus“ tekst Vesne Pešić na neki način isprovocirao da se ispolje, svode na argument o prošlosti – ostavimo zasad simbole po strani – ličnosti koje danas vode Srbiju. U tekstovima Srđe Popovića i Vesne Rakić-Vodinelić nema ni jedne reči o dalekoj prošlosti Ivice Dačića. Ni za moje stavove o Ivici Dačiću i Aleksandru Vučiću njihova lična prošlost nema veći značaj. No, to ne znači da se oslanjam na argumente koje su dali Rakić-Vodinelić ili Popović. Za razliku od njih, svoju argumenatciju zasnivam na tvrdnji da ni pitanje Kosova, ni pitanje Evropske unije, ni borba protiv korupcije nisu danas od presudne važnosti za Srbiju. Stoga to, za mene, ne mogu biti pitanja iz kojih se izvodi legitimnost sadašnje vlasti. Umesto što se poziva na psihoanalizu, sosirovsku lingvistiku i spekulisanje o „nama“ koji verujemo, stidimo se i strahujemo, Kaić treba jednostavno da objasni zašto on misli da su Kosovo, EU i korupcija bitne teme za Srbiju.

Nadalje, nije jasno ni zašto je tako bitno ako se on i ja ne slažemo oko pozitivne ocene o ovoj Vladi. Zašto je, recimo, Kaiću važno da „nas“ nauči kako treba da mislimo. Da delim njegova uverenja, ja bih spokojno čitao tekstove svojih neistomišljenika. U ovom trenutku u Srbiji ne postoji politička snaga koja može da ugrozi SNS i Aleksandra Vučića, izuzev možda samog